

سەندیکای بایۆلۆجیانی کوردستان

بەشی یەكەم: پیناسەکان

ماددەى یەكەم:

یەكەم: ھەریم: ھەریمی کوردستان-عیراق

دووهم: سەندیکا: سەندیکای بایۆلۆجیانی کوردستان (Kurdistan Biologists Syndicate)

سییەم: ئەنجوومەن: ئەنجوومەنى سەندیکا.

چوارەم: دەستەى کارگێرى: دەستەى کارگێرى سەندیکا.

پینجەم: لقاگانى سەندیکا.

بەشى دووهم: دامەزراندن و ئامانجەکان

ماددەى دووهم:

یەكەم: پێکخراویکی پیشەیی و زانستی یە، کەسایەتى مەعنەوى و دارایی و کارگێرى سەربەخۆى ھەیه، بە ئەندام بوون تیايدا ئارەزوومەندانەیه، بە شیۆهیهکی گشتی تاییبەتە بەو کەسانەى لە بواری تەندروستی و پەرورده و خویندنی بالآ و یان لە ھەر دام و دەرگاىەکی تر، کە کۆنگرە دیاری دەکات، کاردەکەن.

دووهم: بارەگای گشتی سەندیکا لە ھەولێر دەبێت و بوى ھەیه لەناوەندى پارێزگاگانى دیکەى ھەریم و ناوەندى پارێزگای کەرکوک بارەگا بکاتەوہ.

ماددەى سییەم: ئامانجەکان

سەندیکا کار دەکات بۆ بەدیھێنانی ئەم ئامانجانەى خوارەوہ:

- ۱- پشتگیری کردنی حکومەتى ھەریمی کوردستان لە داکۆکی کردن لە ئازادیه دیموکراتیەکان و ناشتی و بنەماکانى مافی مرؤف.
- ۲- بوژاندنەوہى کەرتى پەرورده و تەندروستی و خویندنی بالآ و پیشەسازی و کشتوکال و بەرزکردنەوہى ئاستى رۆشنیری زانستی بە ھەماھەنگى لەگەل لایەنە پەيوەندیدارەکان.
- ۳- ھەماھەنگى لەگەل لایەنە پەيوەندیدارەکان بۆ رەخساندنی بواری ئەندامانى سەندیکا بۆ بەشداری کردنیان لە خولە زانستیەکان و دابین کردنی کورسى خویندنی بالآ لە ناوہوہ و دەرەوہى ھەریمی کوردستان بە مەبەستى بەرزکردنەوہى ئاستى زانستی ئەندامان.

- ۴- بەستنى پەيوەندى لەگەل ئەو يەككىتى و سەندىكا و كۆمەلانى ناوۋە و دەرەۋەى ھەرىمى كوردستان كە ئامانجەكانىان لەگەل ئامانجى سەندىكاكەمان دەگونجىت.
- ۵- رېكخستن و ھەموار كوردنەۋەى ياساكانى كارى پىشەى و چاودىرى جى بەجى كوردنىان.
- ۶- دەستەبەر كوردنى دەسكەوتى ماددى و مەعنەۋى بۇ ئەندامانى سەندىكا.
- ۷- دەر كوردنى گوڤار و ھەر بلاۋكراۋەيەكى زانستى تايبەت بە سەندىكا.
- ۸- كار كوردن و ھەماھەنگى لەگەل گشت وەزارەتە پەيوەندارەكانى تايبەت بە كۆنترۆلى جۆرى و پىوانەى.
- ۹- پاراستنى ژىنگە.

بەشى سىيەم: ئەندامىتى

ماددەى چوارەم:

يەكەم: مەرجهكانى بە ئەندام بوون

- ۱- دەبىت ھاۋولاتى ھەرىمى كوردستان بىت يان تىيدا نىشتەجى بىت و يان لە ناوچە دابرىنراۋەكان يان تىيدا نىشتەجى بى.
- ۲- بەھۋى ئەنجامدانى تاوانى تىرۆر يان ھەر تاوانىكى ئابرووبەرەۋە ھوكم نەدرا بىت.
- ۳- ھەلگى لانى كەم بىروانامەى بكالورىوس لەپەكك لەم بوارانەدا بىت:-
 - ا- بايۇلۇجى يان مايكروبايۇلۇجى.
 - ب- بايۇتەكنۇلۇجى.
 - ج- شىكارى نەخۇشەكان.
 - د- ژىنگە.
- ۴- پىر كوردنەۋەى فۆرمى ئەندامىەتى و پەيوەست بوون بە ھاۋبەشى ئەندام بوون.
- ۵- بەپى رىكارەكانى وەرگرتنى ئەندامىتى كە لەپەپرەۋى ناوخۇى سەندىكادا دىارى دەكرىن، دەبىتە ئەندام.
- ۶- ئەرك و مافەكانى ئەندام لە پەپرەۋى ناوخۇى سەندىكادا دىارى دەكرىن.

دوۋەم: لەدەستدانى ئەندامىتى

- ۱- لەسەر داۋاى خۇى بە نووسراۋىكى فەرمى.
- ۲- لەدەستدانى يەكك لە مەرجهكانى بە ئەندام بوون.
- ۳- بەردەوام بوون لەسەر سەرپىچى و پىشلى كوردنى بىپارەكانى سەندىكا بە مەرچىك پىشتر بە نووسراۋى فەرمى ئاگادار كرا بىتەۋە.

۴- له كاتى بوونى ساختەكارى و سەرپىچى ياساى و پەپرەوى ناوخۇى سەندىكا بە برىارى
(۲/۳) ى ئەندامانى ئەنجومەن.

بەشى چوارەم: پىكھاتەى سەندىكا

ماددەى پىنچەم: پىكھاتەى سەندىكا برىتە له

- ۱- كۆنگرە.
- ۲- ئەنجومەنى سەندىكا.
- ۳- دەستەى كارگىرى.
- ۴- لقەكان.

ماددەى شەشەم: كۆنگرە

يەكەم: بەرزترىن دەسەلاتى سەندىكا، له كاتى ئاساى دا (چوار) سال جارىك دەبەستريت.

دووم: ئەندامانى كۆنگرە پىك دىت له ئەندامانى دەستەى كارگىرى و ستافى لقەكانى سەندىكا لەگەن
هەلبۇزدرراوانى كۆنفرانسە ناوچەيپەكان بە شىوئەيەكى رېژەى بە مەرجىك كۆى ئەندامانى
كۆنگرە له (۱۰۰) كەس تىپەر نەكات.

سىەم: دەسەلاتەكانى كۆنگرە برىتىن له:

۱. ئامادەكردن و پىشنىاز كرىنى هەموارى ياساى سەندىكا.
۲. دانان و هەمواركردى پەپرەوى ناوخۇى سەندىكا له چوارچىووى ياساى سەندىكا دا.
۳. هەلبۇزاردنى نەقىب و ئەندامانى دەستەى كارگىرى.

چوارەم: بۇ ئەنجامدانى كۆنفرانس پىووستى بە تەواو كرىنى رېژەى ياساى (%۵۰ + ۱) هەيە وە ئەگەر
تەواو نەبوو بۇ (۱۵) رۆژ دوا دەخرىت و له كاتى دىارى كراوى دووم دا ئەگەر رېژەكە هەر
چەند بىت كۆنفرانس دەبەستريت.

پىنچەم: بۇ ئەنجام دانى كۆنگرە هەمان مەرجەكانى خالى (چوارەم) رەچا و دەكرىت.

شەشەم: ئەگەر كۆنگرە له وادەى خۇى نەبەستريت له دواى كۆنفرانس بە پاساوى گونجاو ئەنجومەنى
سەندىكا برىارى دواخستنى دەدات بە مەرجىك له (۲) دوو مانگ تىپەر نەكات بۇ هەر جارىك.
حەوتەم: دەكرى كۆنگرە لەم بارە نااساىيانەى خوارو و بەبەستريت بە برىارى (۲/۳) ى ئەندامانى
ئەنجومەن يان بە داواكارى فەرمى بەرپىژەى زياتر له (نيو) ى ئەندامانى گشتى سەندىكا.

هەشتەم: هەموو برىار و راسپاردەكانى كۆنگرە بە رەزامەندى زياتر له (%۵۰ + ۱) ى ئەندامانى

ئامادەبووى كۆنگرە پەسەند دەكرىت.

نۆپەم: نەقىب و ئەندامانى ئەنجومەن تەنھا بۆيان ھەيە دوو خول خۇيان بپالئون.

ماددەى ھەوتەم: ئەنجومەنى سەندىكا

يەكەم: بەرزترین دەسەلاتە لە نيوان دوو كۆنگرەدا پىك دىت لە:-

۱) نەقىبى سەندىكا لە رىگای ھەلبژاردن لە كۆنگرە دەبىت بە مەرجىك خزمەتى پىشەيى يان

سەندىكايى لە (۱۰) سال كەمتر نەبىت.

۲) ئەندامانى دەستەى كارگىرى لە (۸) ئەندام و دوو يەدەگ كە لە كۆنگرە ھەلدەبژىردىن بە

مەرجىك خزمەتى پىشەيى يان سەندىكايان لە (۷) سال كەمتر نەبىت.

۳) سەرۆكى لقەكان كە لەلايەن كۆنفرانسى لقەكانەو ھەلدەبژىردىن بە ھەمان سىفەتى

مەرجەكانى ئەندامى ئەنجومەن.

دووەم: دەسەلاتەكانى برىتىن لە:

۱- مافى پەسندکردن و گۆرپىن و رەتكردنەو ھى پرۆژە و بىرپارەكانى لقەكانى سەندىكاي ھەيە.

۲- لە كۆبوونەو ھەكاندا راپۆرتى دەستەى كارگىرى و لقەكان ھەلدەسەنگىنىت.

۳- لە كاتى ئاسايى دا ھەر دوو مانگ جارىك كۆبوونەو ھەنجام دەدات.

۴- دەسەلاتى شاندى كەردنى ئەندامانى دەبىت بۆ بەشدارىكردن لە كۆنفرانس و كۆنگرەى زانستى

رىكخراو ھەيەكان و بۆنەكان لە ناو ھۆ و دەرەو ھەرىم بە مەبەستى پتەو كەردنى

پەيوەندىەكان.

۵- دەسەلاتى خەمالاندن و پەسەند كەردنى بودجەى سالانەى سەندىكاي ھەيە.

۶- دەسەلاتى داھات و خەرجكەردنى دەبىت بە پى ياسا و رىنمايى دارايى.

۷- دەسەلاتى كەردنەو ھى لقى ھەيە بە رەچا و كەردنى ژمارەى ئەندامان و بوونى ئىدارەى

سەربەخۆ.

۸- ھەر كاتىك پىويست بكات مافى گۆرپىنى ھەر يەك لە پۆستەكانى (خالى يەكەم و دووەم) لە

بەشى يەكەمى مادەى ھەفتەم بە رىژەى (۲/۳) ي ئەندامانى ئەنجومەن.

ماددەى ھەشتەم: دەستەى كارگىرى

يەكەم : دەستەى كارگىرى برىتىە لە ئەندامانى ئەنجومەن كە لە كۆنگرە ھەلدەبژىردىن جگە لە

سەرۆكى لقەكان.

دووەم: دەسەلاتەكانى رىتىن لە:

۱- دەستەى كارگىرى بەرنامەى كارى بىرپاردراوى ئەنجومەن ئاراستە دەكات و جى بەجىى

دەكات.

۲- بەرپرسىيارە لە جى بەجى كىردنى بىرپارەكانى ئەنجومەن لە نىوان دوو كۆبۈنەۋەدى ئەنجومەن.

۳- ھەئسەنگاندنى راپۇرت و كار و چالاقى لقەكان و دەرکردنى رېنمايى دارايى بۇيان.

۴- دەستەى كارگىپرى بەلايەنى كەم لە كاتى ئاسايىدا ھەرمانگ جارىك كۆبۈنەۋەدى ئاسايى خۇى ئەنجام دەدات.

۵- لە كۆبۈنەۋەدى يەكەم دواى كۆنگرە بە (۲/۳) ى دەنگى ئەندامانى دەستەى كارگىپرى، جىگىرى نەقىب و بەرپرسى دارايى و كارگىپرى و راگەياندىن و ئامار و لىژنەى رېككارى و بەرپرسى پەيوەندىيەكان لەنىوان ئەندامەكانىدا دىارى دەكات.

۶- ھەر كاتىك كە پىۋىست بكات مافى گۆپىنى ھەر يەك لە پۆستەكانى خالى (۵) ى ھەيە بە ھەمان رېژەى (۲/۳) ى ئەندامان.

۷- دەستەى كارگىپرى دەسەلاتى دامەزراندن بە گرىبەست بۇ كارمەندانى ناو بارەگاي گشتى ھەيە.

۸- دەستەى كارگىپرى بە راپۇرت لەگەل ئەنجومەن دەسەلاتى دىارى كىردنى كاتى ئەنجامدانى كۆنفرانس و كۆنگرەى ھەيە بە پى ى بىرپارىكى پىش وەخت.

۹- گىتوگۇ و لىكۆلىنەۋە لە وازھىنانى نەقىبى سەندىكا يان جىگىرەكەى يان ھەر ئەندامىكى دەستەى كارگىپرى يان لىژنەكانى سەندىكا بە مەرجىك لە يەك كۆبۈنەۋەدى بخرىتە بەردەم دەستەى كارگىپرى.

۱۰- ئەگەر شوپىنى نەقىبى سەندىكا بەتال بوو، جىگىرى شوپىنى دەگرىتەۋە، وە ئەگەر جىگىرىش بەتال بوو ئەۋا ئەندامىكى بنەپەتى دەستەى كارگىپرى شوپىنى دەگرىتەۋە.

۱۱- ھەموار كىردنەۋە و پىداچوونەۋەدى ياسا و رېنمايىيەكانى تايبەت بە مۆلەتى پىشەيى لە دەسەلاتى دەستەى كارگىپرى بە ھەماھەنگى لەگەل لقەكان.

۱۲- بىرپاردان لە كۆبۈنەۋەدىكان بە زۆرىنەى دەنگى ئامادە بووان بە رېژەى (۵۰% + ۱) دەبىت، لە كاتى يەكسان بوونى دەنگەكان بەۋ لايەنەدا دەبىت كە نەقىبى لەگەلدايە.

۱۳- دەسەلاتى كىردنەۋەدى نووسىنگە و نوپنەرايەتى ھەيە لە شارۆچكە و شاردى يەكان بە پى ى رېنمايىيەكان دەستەى كارگىپرى و بە ھەمەھەنگى لەگەل لقەكان.

۱۴- دەسەلاتى دەرکردنى گۇقار و بلاۋكراۋەى سەندىكاي ھەيە.

ماددەى نۆيەم: دەسەلاتەكانى نەقىب

۱- سەرۆكايەتى كىردنى سەرجەم كۆبۈنەۋەدىكانى ئەنجومەن و دەستەى كارگىپرى.

۲- وازۋوى ھەموو نووسراۋىكى دەرچوو وە نووسىنى تىبىنى لەسەر ھەموو ئەۋ نووسراۋانەى كە

ھاتوون.

۳- واژووکردنی چهکی پارە که وەردەگیرئ لە بانکهکان لەگەڵ لیژنەى تايبەت وە واژوو کردنی خشتەى خەرجیەکانى مانگانە.

۴- نوینەرایەتى سەندیکا دەکات لە گشت دام و دەزگاگانى حکومى و ناحکومى یاخود یەکیک لە ئەندامانى ئەنجومەن رادەسپێریت بۆ هەمان مەبەست.

۵- لە کاتى پێویستدا بانگەوازی ئەندامانى ئەنجومەنى سەندیکا و دەستەى کارگیرى دەکات بۆ کۆبوونەوهى نائاسایى.

ماددهى دەیهەم: جیگری نهقیب

۱- یارمەتى نهقیبى سەندیکا دەدات لە و کارانەى که پى ى دەسپێردریت.

۲- هەموو ئەرکهکانى نهقیب لە ئەستۆ دەگرئ لە کاتى (مۆلەت، نهخۆشى، سەفەر)ى نهقیب.

۳- لە کاتى دەستلەکار کێشانهوه یان لابردن یان مردنى نهقیب ئەوا جیگرهکەى هەموو

ئەرکهکانى نهقیب لە ئەستۆ دەگریت بۆ ماوهیهک که لە دوو مانگ تێپەر نهکات دواى ئەوه

پێویستە هەلبژاردن بکریت بۆ دەست نیشان کردنى نهقیبىکى تر لە ناو ئەندامانى دەستەى

کارگیرى.

ماددهى یازدەهەم: لقەکانى سەندیکا

یەکهەم: لانی کهەم لەسەنتەرى پارێزگاگانى (هەولێر و سلێمانى و کەرکوک و دهۆک و هەلەبجە)دا لقی سەندیکا دەبیت.

دووهم:

۱- دەستەى لق پێک دیت لە ۵ ئەندام و ۲ یەدەگ وە لە کاتى زیاد بوونى ئەندام، لەسەر پاسپاردەى

لق دەکریت بە ۷ ئەندام و ۲ یەدەگ بە رەزامەندى دەستەى کارگیرى.

۲- دەستەى لق راستەوخۆ دواى کۆنگره بەسەرپەرشتى دەستەى کارگیرى لە نیوان ئەندامانى

کۆنگره لە سنوورى پارێزگایهکەیان هەلەبژێردریت بە هەمان رێکارى هەلبژاردنى نهقیب و

دەستەى کارگیرى.

۳- دەسەلاتى کردنەوهى نووسینگه و نوینەرایەتى هەیه لە سنورى لقەکەى خۆى بە هەماهەنگى

لەگەڵ دەستەى کارگیرى.

۴- دەستەى لق لە یەکهەم کۆبوونەوهى خۆیدا بەرپرسى بەشەکان دیارى دەکات.

سێهەم: دەسەلات و ئەرکهکانى لق

۱- نوینەرایەتى سەندیکا دەکەن لە سنوورى لقەکانیان.

۲- جى بەجى کردنى بریارهکانى ئەنجومەن و دەستەى کارگیرى سەندیکا.

د- پيژاردن به پي ي رينمايه داراييه گاني نهجومهني سهدنيكا.
(٤) دهسه لاتي راسپاردن و بهرز كردنه وهی ئهم سزايانهی لای خواره وهی ههيه بو نهجومهني
سهنديكا به شيوهی كوئووس به مهبهستي تاوتوي كردن و برپاردان:-

أ- هه ئپه ساردن.

ب- سر كردن.

ج- دهر كردنی كاتی.

د- ئی سهندنه وهی نه نداميه تي.

ه- ئی سهندنه وهی نه نداميه تي نهجومهني به رپژهی (٢/٣) ی ئاماده بووان.

و- داخستنی تافيگه به شيويه کی هه ميشه یی به هه ماههنگی له گه ل لیژنه ی پهيوه نديدار له
سنوری لقه كان.

چوارهم: په پرهوی برپگه و بنه ماكانی ياسای رپككاری فه رمانبه رانی هه رپمی كوردستان به ركار دهكات له
جی به جی كردنی نه ركه كانياندا.

پينجه م: برپاره گانی لیژنه ی رپككاری و نهجومهني سهدنيكا تانه دهكریت له دادگا له ماوهی ٣٠ رۆژ
له ده رچوونی برپاره كه و ئاگادار كردنه وهی سزادراوه كه.

بهشی پينجه م: دارایی سهدنيكا و دهستانه پيشه

ماددهی سيژدهه م: - سه رچاوه گانی دارایی سهدنيكا بریتين له مانه ی خواره وه

یه كه م: ره سمی نه ندامانی سهدنيكا

(١) ره سمی به نه ندام بوون.

(٢) هاويه شی سالانه.

(٣) ره سمی ناسنامه.

دووم: ره سمی ده رهینان و نوئ كردنه وهی مؤله تي پيشه یی كه نهجومهني سهدنيكا دیاری دهكات .
سييه م: به خشينه گانی حكومی (هه رپم و فيدرال) وه ناحكومی به مه رچيک كار نه كاته سه ر
ستراتيجيه ت و برپاره گانی سهدنيكا.

چوارهم: داها تي پرۆژه گانی سهدنيكا.

پينجه م: داها تي چاپه مه نيه گانی سهدنيكا.

شه شه م: ره سمه گانی تر كه نهجومهني سهدنيكا برپاريان له سه ر ده دات.

ماددهی چواره دهه م: ده ست دانه پيشه

١- مؤله تي پيدانی ده ست دانه پيشه و سه رجه م كاره پيشه ييه كان ته نها له ده سه لاتي نهجومهني

سهنديكايه وه به پي ي رينمايه گانی سهدنيكا.

- ۲- ئەو كەسانەى نەھاتوونە نىۋ رېزى سەندىكا و وە ئەوانەى لە نىۋ رېزى سەندىكان بەلام پابەند بوونەكانيان جى بەجى نەكردوۋە بە پى ي ئەم ياسايە نابىت دەست بەدەنە پېشەكە.
- ۳- ھەموو دەرمانلەكانى كە سەندىكا دەستەبەرى دەكات بۇ بايۇلۇجىيەكان تەنھا بە پىشتىگىرى سەندىكا خەرج دەكرىت.
- ۴- ئەو بايۇلۇجىيەنى كە لە دەزگا فەرمى و نىمچە فەرمى دادەمەزىن پىۋىستە بە پىشتىگىرى سەندىكا بىت.
- ۵- ئەو بايۇلۇجىيەنى كە لە دەزگا نافەرمىەكان دادەمەزىن پىۋىستە بە پىشتىگىرى سەندىكا بىت.
- ۶- مۆلەتى كىرنەۋەى كۆمپانىياكانى تايبەت بە ھىنان و مامەلەكەردن بە ئامىر و كەل و پەلى تافىگەيى بە پىشتىگىرى سەندىكا دەبىت.
- ۷- مۆلەتى كىرنەۋەى نوسىنگە راۋىزكارىيەكانى تايبەت بە بوارى بايۇلۇجى بە پىشتىگىرى سەندىكا دەبىت.
- ۸- مۆلەتى كىرنەۋەى كۆگا كىرنەۋەى مامەلەكەردن بە خواردەمەنىيەكانى بەروبوۋمى ئازەلى و قوتوۋبەندەكان بە پىشتىگىرى سەندىكا دەبىت.
- ۹- لە دەسلەتتى ئەنجومەنى سەندىكايە بە پى ي ياسا كە لە دادگاۋە دەردەچىت سزاي ھەموو ئەو كەس و لايەنەنە بىدات كە كارى پىشەيىي و سەندىكايى ئەنجام دەدەن لە جىياتى سەندىكاي بايۇلۇجى وە روۋبەرۋى دادگايان دەكاتەۋە.

بەشى شەشەم: حوكمەكانى كۆتايى

ماددەى پازدەھەم:

كار بەھىچ دەفئىك ناكىرىت كە پىچەۋانەى حوكمەكانى ئەم ياسايە بىت.

ماددەى شازدەھەم:

پىۋىستە لەسەر لايەنى پەيوەندار حوكمەكانى ئەم ياسايە جىبەجى بكات.

ماددەى ھەقدەھەم:

ئەم ياسايە لەرۋزى دانانىەۋە جىبەجى دەكرىت و لەرۋزنامەى ۋەقايى كوردستاندا بلاۋ دەكرىتەۋە.